

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS SISTEMOS ĮSTATYMO NR. I-552 67 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO 1998 M. SAUSIO 15 D. NUTARIMO NR. VIII-612 „DĖL NACIONALINĖS SVEIKATOS TARYBOS NUOSTATŲ PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Įgyvendinant Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1991 m. spalio 30 d. nutarimą Nr. I-1939 „Dėl Lietuvos Nacionalinės sveikatos koncepcijos ir jos įgyvendinimo“ Lietuvos Respublikos Seimo 1998 m. birželio 16 d. nutarimu Nr. VIII-798 „Dėl Nacionalinės sveikatos tarybos įsteigimo ir jos sudėties“ buvo įsteigta Nacionalinė sveikatos taryba (toliau – NST).

NST po įsteigimo atliko savo vaidmenį formuojant sveikatos politiką ir strategiją, teikė pastabas ir pasiūlymus dėl visuomenės sveikatos prioritetų, kreipė Seimo, Vyriausybės, ministerijų, valstybės ir savivaldybių institucijų dėmesį į problemines sveikatos sistemos sritis, skaitė metinius pranešimus apie Lietuvos gyventojų sveikatos ir sveikatos sistemos būklę, padėjo įgyvendinti Lietuvos sveikatos 1998 – 2010 m. programą ir parengti naująją Lietuvos sveikatos 2014 – 2025 m. programą.

Per paskutinius 4-5 metus NST veikla sumenko dėl daugelio priežasčių. NST sudarymo tvarka buvo nepakankamai tobula, per mažai atstovų į jos sudėtį buvo deleguojama iš mokslo ir studijų institucijų, mokslinių organizacijų ir draugijų. NST nariai dirbo visuomeniniais pagrindais ir kai kurie, matomai, išsisėmė. Mažas NST biudžetas lėmė tai, kad nepakako lėšų ekspertų paslaugoms apmokėti, metiniai pranešimai ir konferencijos dažnai būdavo blankūs, neturėjo didelio visuomenės susidomėjimo, nes, rengiant juos, buvo remtasi NST esančių mokslininkų – entuziastų turima informacija ir patirtimi.

NST paskutinių kelių metų veiklos ataskaitose nebuvo teikti pasiūlymai Seimui, Vyriausybei formuojant nacionalinę sveikatos politiką ir nustatant prioritetines sveikatos sistemos veiklos sritis, buvo pasigendama iniciatyvos, sutelkiant visuomenės ir valstybės institucijų pastangas aktualiausių sveikatos problemų sprendimui, ypač koronaviruso COVID-19 pandemijos suvaldymo ir informacijos pateikimo visuomenei srityje.

Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo Nr. I-552 (toliau – Įstatymas) pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos Seimo 1998 m. sausio 15 d. nutarimo Nr. VIII-612 „Dėl Nacionalinės sveikatos tarybos nuostatų (toliau – Nuostatai) patvirtinimo“ pakeitimo projektų

tikslas – pagerinti NST veiklą, numatant NST sudarymo tvarkos, funkcijų, teisių, finansavimo tobulinimą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo ir Nuostatų pakeitimo projektų iniciatoriai – LR Seimo Sveikatos reikalų komiteto nariai. 2021-03-31 Sveikatos reikalų komiteto posėdyje buvo nutarta sudaryti darbo grupę, kuri parengtų Įstatymo ir Nuostatų pakeitimo projektus, numatančius NST sudarymo tvarkos, funkcijų, teisių, finansavimo tobulinimą.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

NST apibrėžimas ir veiklos pagrindai (sudarymo tvarka, finansavimas, funkcijos, teisės) numatyti Įstatymo 67 straipsnyje.

Lietuvos Respublikos Seimo 1998 m. sausio 15 d. nutarime Nr. VIII-612 "Dėl Nacionalinės sveikatos tarybos nuostatų patvirtinimo" su vėlesniais jo pakeitimais detaliau išdėstomi NST uždaviniai, funkcijos, teisės, struktūra, darbo organizavimas ir finansavimas.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Įstatymo ir Nuostatų pakeitimo projektais siekiama efektyvesnio NST darbo.

Įstatymo ir Nuostatų pakeitimo projektuose siūloma:

1) pakeisti NST sudėtį, numatant, kad NST sudaro 15 narių: 3 savivaldybių bendruomenių sveikatos tarybų atstovai; 6 mokslo ir studijų institucijų, mokslinių organizacijų ir draugijų atstovai; 3 asociacijų, dirbančių sveikatinimo srityje, atstovai; 3 mokslo ir studijų institucijų, rengiančių sveikatos priežiūros specialistus, atstovai. Tokiu būdu į NST struktūrą įtraukus daugiau atstovų iš mokslo ir studijų institucijų, mokslinių organizacijų bei draugijų, tikimasi, kad NST veikla bus efektyvesnė, jos pasiūlymai sveikatos politikos ir strategijos tobulinimo klausimais labiau bus paremti moksliniais įrodymais bei tarptautinių sveikatos organizacijų rekomendacijomis ir labiau priimtini visuomenei.

2) pakeisti NST pirmininko darbo apmokėjimo nuostatas ir nustatyti, kad NST pirmininkas gali dirbti kitą darbą ir gauti atlygį, jeigu tai nesukelia viešųjų ir privačių interesų konflikto bei nediskredituoja NST autoriteto. Sprendimą dėl leidimo NST pirmininkui dirbti kitą darbą priima Seimo valdyba. Tokiu būdu pagerėjus NST pirmininko darbo apmokėjimo sąlygoms, bus galima į šią pareigybę pritraukti asmenis, turinčius didesnę kompetenciją ir autoritetą visuomenėje.

3) patobulinti NST finansavimą, numatant, kad NST veiklai skirti valstybės biudžeto asignavimai gali būti naudojami NST narių tiesioginėms dalyvavimo posėdyje išlaidoms (kelionių į NST posėdžius ir iš NST posėdžių Lietuvos Respublikos teritorijoje) kompensuoti pagal faktines išlaidas pagrindžiančius dokumentus; NST narystės tarptautinėse asociacijose įmokoms sumokėti.

4) pakeisti NST funkcijas, numatant, kad NST misija – stebėti visuomenės sveikatos pokyčius, aiškintis pokyčių priežastis ir, vadovaujantis moksliniais įrodymais bei tarptautinių sveikatos organizacijų rekomendacijomis, teikti pasiūlymus situacijai gerinti. NST pagrindinės funkcijos - teikti išvadas ir pasiūlymus Seimui dėl Lietuvos Respublikos įstatymų projektų, kitų teisės aktų projektų, reglamentuojančių sveikatos priežiūrą; teikti nuomonę Seimui, Prezidentui, Vyriausybei, ministerijoms, Vyriausybės įstaigoms, mokslo ir studijų institucijoms, savivaldybių institucijoms valstybinės sveikatos politikos klausimais; telkti asociacijas viešoms diskusijoms svarbiausiais sveikatos politikos ir strategijos tobulinimo ir jų įgyvendinimo klausimais.

5) praplėsti NST teises, numatant, kad NST turi teisę nemokamai gauti iš Vyriausybės, ministerijų, Vyriausybės įstaigų, savivaldybių institucijų, įmonių, įstaigų ir organizacijų teisės aktų, savivaldybės strateginio plėtros ir (ar) savivaldybės strateginio veiklos planų, programų projektus, kitą informaciją, reikalingą šiame įstatyme ir NST nuostatuose nustatytoms funkcijoms įgyvendinti; teisės aktų nustatyta tvarka dalyvauti Seimo ir jo komitetų bei komisijų, Vyriausybės, ministerijų, kitų valstybės ir savivaldybių institucijų posėdžiuose ir renginiuose, kuriuose svarstomi sveikatos klausimai; skatinti valstybės ir savivaldybių institucijas, asociacijas bendradarbiauti sprendžiant strateginius sveikatos sistemos tobulinimo klausimus, palaikyti bendradarbiavimą su kitų Europos Sąjungos valstybių narių ir kitų valstybių panašiomis institucijomis; telkti Lietuvos ir užsienio intelektinius išteklius sveikatos sistemai tobulinti ir plėtoti; skleisti visuomenei informaciją apie savo veiklą, organizuoti diskusijas sveikatos klausimais; sudaryti ekspertų komisijas ir darbo grupes NST funkcijoms įgyvendinti. Tokiu būdu NST, turėdama daugiau teisių, galės geriau atlikti jai pavestas funkcijas ir sėkmingiau bendradarbiauti su kitų valstybių panašiomis institucijomis.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymo ir Nuostatų projektus neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti Įstatymas ir Nuostatai kriminogeninei situacijai ir korupcijai įtakos neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo ir Nuostatų projektais siūlomas teisinis reguliavimas verslo sąlygoms ir jo plėtrai įtakos neturės.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymo ir Nuostatų projektus, bus pradedama naujų NST narių skyrimo procedūra, kurios pabaigoje Lietuvos Respublikos Seimui reikės priimti nutarimą dėl NST narių paskyrimo.

9. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo ir Nuostatų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo ir Nuostatų projektuose naujos sąvokos neapibrėžiamos.

10. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Teikiami Įstatymo ir Nuostatų projektai Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei neprieštarauja.

11. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus teikiamus Įstatymo ir Nuostatų projektus, bus pradėdama naujų NST narių skyrimo procedūra, kurios pabaigoje Lietuvos Respublikos Seimui reikės priimti nutarimą dėl NST narių paskyrimo.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo ir Nuostatų projektų nuostatomis įgyvendinti papildomų lėšų nereikės.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo ir Nuostatų projektų rengimo metu specialistų išvadų nebuvo gauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo ir Nuostatų projektų žodžiai: „Nacionalinė sveikatos taryba“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

Teikia:

Seimo nariai